

UYUM ÖLÇEĞİ-ÜNİVERSİTE FORMU'NUN DİSSEL EŞDEĞERLİK, GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

Prof.Dr. Adnan Kulaksızoğlu
Uzm. Bülent Dilmaç
Dr. Halil Ekşi
Uzm. Mustafa Otrar

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi
adnank@marmara.edu.tr

Özet

Bu çalışma *Uyum Ölçeği-Üniversite Formu -UYUM-Ü (College Adjustment Scales -CAS-)*'nin dilsel eşdeğerlik, geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yaparak, Türkiye koşullarına uygunluğunu saptamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Temel olarak üniversite psikolojik danışmanlık merkezlerinde kullanılmak üzere hazırlanan ölçeğin orijinali William J. Anton ve James R. Reed tarafından üniversite öğrencilerinin (17-30 yaş grubu) dokuz alandaki (*kayı, depresyon, itibar eğilimi, madde bağımlılığı/kötüye kullanımı, benlik saygısı, kişiler arası ilişkiler, ailevi sorunlar, çalışma becerileri ve kariyer/meslek sorunları*) uyum problemlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Dilsel eşdeğerlik çalışmasına İngilizce Öğretmenliği son sınıf düzeyinde öğrenim gören 24 öğrenci katılmıştır. Diğer çalışmalar için ise, 17-30 yaş grubunda 153 erkek, 197 kız olmak üzere toplam 350 öğrenci üzerinde uygulamalar gerçekleştirilmiştir. Uyum geçerliliği için, *Kısa Semptom Envanteri* ve *Hacettepe Kişilik Envanteri*'nin (KSE) bazı alt boyutları ile *Beck Anksiyete Envanteri* kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin Türkiye koşullarında kullanılabilirlik, dilsel eşdeğerliğe sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Uyum, üniversite öğrencileri, ruh sağlığı.

* Bu çalışmanın ilk hali Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen 2000'li Yıllarda Öğrenme ve Öğretme Sempozyumunda (29-31 Mayıs 2002) sunulmuştur.

TURKISH BILINGUAL EQUIVALENCE, RELIABILITY, AND VALIDITY STUDIES OF “COLLEGE ADJUSTMENT SCALES”

Prof.Dr. Adnan Kulaksizoglu
Specialist Bulent Dilmac
Dr. Halil Eksi
Specialist Mustafa Otrar

Marmara University, Ataturk Faculty of Education
adnank@marmara.edu.tr

Abstract

The aim of present study is to determine bilingual equivalence, reliability, and validity of *College Adjustment Scales* (CAS) and its appropriateness for Turkish university students. The CAS intends primarily for use of in college counseling and guidance services. William J. Anton and James R. Reed have developed the original form. It assesses nine areas of adjustment difficulties: *Anxiety, depression, suicidal ideation, substance abuse, self-esteem problems, interpersonal problems, family problems, academic problems, and career problems*. Students rate the 108 CAS items on 4-point scale ranging *false or not at all true to very true*. Twenty-four students from the English Teaching Department supposed fluent in both languages were the participants of bilingual equivalence study. Three hundred-fifty students (153 male, 197 female) from different department of Atatürk Faculty of Education were included the study of the other analyses. To assess the validity, some subscales of *Short Symptoms Inventory*, and *Hacettepe Personality Scale*, and *Beck Anxiety Scale* were used. All studies illustrate that the scale can use confidently in Turkish culture because of its satisfactory bilingual equivalence, reliability, and validity coefficients.

Keywords

Adjustment, college students, mental health.

GİRİŞ

Her dönemdeki bireylerin, içinde buldukları döneme ait gelişimsel görevlerin üstesinden gelmeleri psikolojik iyi oluşlarını olumlu olarak etkilemektedir. İlk çocukluk ve ergenlik dönemi gibi bazı gelişim dönemleri ise gelişimdeki hız ve çok boyutluluk itibarıyla özel bir öneme sahiptir (genel değerlendirmeler için bkz., Kulaksızoğlu, 2001; Yörükoğlu, 1996) Bu çalışmanın üzerinde odaklanacağı üniversite gençleri ise çoğunlukla 18-22 yaşlarındadır. Bu dönemdeki bireyler hem ergenliğe ait, hem de yetişkinlik dönemine ait özellikleri yansıtırlar. Başka bir deyişle bu dönem ergenlikten yetişkinliğe *geçiş* dönemidir (Steinberg, 1993).

Üniversite çağındaki gençler kendilerine en uygun yükseköğrenim alanını belirlemek, ilgili programa kayıt olmak, kendine uygun dersleri seçmek, programdaki dersleri taklit edip, uygun çalışma ve öğrenme yöntemleri kullanarak bu dersleri vererek kendini iş yaşamına hazırlayacak tecrübeleri edinmek için seçtiği mesleki alanla ilgili işletmelerde uygulama yapmak, kısa - uzun dönemli uygulama ve iş tecrübeleri ile kendilerini hayata hazırlamakla yükümlüdürler. Bu onlar için aynı zamanda bir gelişim görevidir. Bu gelişim görevini yerine getirmede psikolojik uyum önem taşımaktadır. Örneğin yapılan bir çalışmada psikolojik sorunları olan öğrencilerin daha düşük akademik uyum gösterdikleri bulunmuştur (Sanberg & Lynn, 1992). Başka bir çalışmada ise depresyonun akademik başarıyı olumsuz etkilediği saptanmıştır (Heiligenstein, Guenther, Hsu & Herman, 1996).

Bundan başka hem kendi cinsi, hem de karşı cinsle uygun sosyal ilişkiler kurmak, serbest zamanlarını etkin bir şekilde değerlendirmek, beden ve ruh sağlığını korumak, ailesi ve yakınları ile uygun sosyal ilişkileri devam ettirmek, toplumsal ve ahlaki kurallara göre davranmayı öğrenmek, karşı cinsle kendi cinsiyetine uygun kişisel ilişkiler kurmak gibi görevler de yükseköğretim çağındaki gençler için birer gelişim görevleridir.

Üniversitedeki gençler içinde buldukları çağa has ve ortak özellikler göstermekle birlikte belirli bazı bireysel farklılıklar nedeni ile sorunları da farklılaşabilmektedir. Bu bireysel farklılıklar yaş, cinsiyet, ailesinin ve çevresinin sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi, gencin kişiliği, ailesinin çocuk yetiştirme tutumu, özel ilgi ve yetenekleri, beden yapısı ve dış görünüşü, gencin problem çözme becerisi, bebeklik ve çocuklukta karşılaştığı sorunlar v.b. gibi özelliklerdir.

Üniversite çağındaki gençlerin üstesinden gelmek zorunda olduğu gelişim görevlerinden bir kısmı bireyde gerginlik ve kaygı doğurabilmektedir. Üniversite psikolojik danışma merkezlerine başvuran ve kişisel problemleri için yardım isteyen 736 üniversite öğrencisinden üçte birinden daha fazlasının psikiyatrik hastalık işaretleri gösterdikleri (Johnson, Ellison & Heikkinen, 1989); yine 1995 yılında Amerika'da 4609 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan bir çalışmada ise araştırma tarihinden bir yıl

önceki dönem içinde öğrencilerin %10'unun ciddi biçimde intihara teşebbüs etmeyi düşündükleri bulunmuştur (Brener, Sabur-Hassan & Cohen-Barries, 1999).

Okul yaşamında başarılı olmak için rekabet etme, zamanla yarışma, yaşamın gündelik sorunları ile baş etmek için uğraşma ve benzeri durumlar gencin kaygı ve gerginliğini (stresini) arttıracaktır. Böyle durumlarda uygun başa çıkma mekanizması olarak problem çözme becerisinin kullanılması muhtemel stresi dolayısıyla psikolojik sorunları azaltmaktadır (Örneğin bkz. D'Zurilla & Sheedy, 1991; Ekşi, 2001).

Bazı gençler için bir çok sorun, ilk defa karşılaştıkları, baş etmek için ne yapılması gerektiğini bilmedikleri yeni durumlardır ve gençler bu durumda daha kolay hayal kırıklığına uğrayabilir. Bu da onların kolayca ümitsizliğe kapılmasına yol açabilir. Zayıf ve sorun çözmede donanımsız gençlerin güç kazanmak ve mutsuzluk duygularını yenmek için keyif verici, alışkanlık ve bağımlılık yapan maddeler denedikleri bilinmektedir (Brener, Sabur-Hassan & Cohen-Barries, 1999). Bu durumda sorundan kurtulmak için denenen yol doğrudan sorunun kendisi haline gelmektedir.

Psikolojik problemlerin çözümlenmesinde ilk adım sorunların tespit edilmesi, bireyin kendisi hakkında yeni farkındalıklar kazanması ve kendini tanımasına destek olunmasıdır. Belirlenmeye çalışılan problem alanına ait bilgiler gence yansıtıldığında (özellikle bu onun daha önceden fark etmediği yeni bilgiler içeriyorsa) bireyin problemine ilişkin farkındalığı artar, iç gözü kazanır. Sorunların tespit edilmiş olması da bireysel ve grup olarak gençlerin sorunlarının tanınmasını, betimlenmesini ve çözüm için ilgililerce önlem alınmasını kolaylaştırır (Tan, 1992).

Bireysel sorunlar genellikle bireye doğrudan sorularak, bireyin davranışları gözlenerek veya ona bir sorun tarama listesi verilerek belirlenir (Bauman & Lenox, 2000). Sorun tarama listeleri farklı alanlarda hazırlanmış sorun cümlelerini içeren listelerdir. Bu cümleler sorunları gencin dili ile anlatmaktadır. Ayrıca, bireyin bu şekilde bir sorun tarama listesini cevaplamasının bireyi rahatlatıcı ve farkındalık sağlayıcı etkisi de vardır. Sorun listesindeki cümleleri okuyan birey kendisinde olduğunu düşündüğü ama isimlendiremediği bir cümleyi gördüğünde sorunu isimlendirmekten doğan bir ferahlama duyacaktır. Bir başka rahatlatıcı etki de adayın *bu sorun yalnız bana ait değil, demek ki başkaları da aynı sıkıntıyı taşıyabiliyor* şeklinde düşünmesidir.

Bu bakımdan üniversite gençliğinin sorun alanlarının tespiti için uygun ölçme araçlarının hazırlanması veya hazırlanmış ölçme araçlarının Türkçe uyarlanması bir ihtiyaç olarak gözükmektedir.

Amaç

Mevcut çalışma ülkemizde üniversite çağındaki gençlerin sorun alanlarını belirlemede kullanmak üzere, ABD'de geliştirilen bir ölçme aracını Türkçe'ye uyarlamayı amaçlamaktadır. Bu test temel olarak üniversitelerin psikolojik danışmanlık merkezlerinin kullanımı için hazırlanmıştır.

Sınırlılıklar

Araştırmanın bulguları yükseköğrenim düzeyindeki 374 kişilik bir öğrenci grubundan elde edilen verilerle sınırlıdır. Elde edilen tüm bulgular, kullanılan istatistiksel yöntem ve tekniklerle sınırlıdır.

YÖNTEM

Uyum Ölçeği-Üniversite Formu -UYUM-Ü- (College Adjustment Scales)* William J. Anton ve James R. Reed tarafından üniversite öğrencilerinin (17-30 yaş grubu) çeşitli psikolojik ve uyum problemlerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. 108 maddeden oluşan ölçek dokuz alt ölçek (uyum alanı) içermektedir. Bunlar *kaygı*, *depresyon*, *intihar eğilimi*, *madde kötüye kullanımı*, *benlik saygısı*, *kişiler arası ilişkiler*, *ailevi sorunlar*, *çalışma becerileri* ve *kariyer/meslek sorunları*dır. Her uyum alanını ölçen 12'şer madde bulunmaktadır.

Bu alt boyutlara ait örnek maddeler ekte sunulmuştur. Ölçeğin orijinalinde alt ölçeklerin güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alpha) .80 ila .92 arasında değişmektedir. Yapı geçerliği belirlemek için *Beck Depresyon Envanteri*, *Durumluk-Süreklilik Kaygı Envanteri*, *Beck Umutsuzluk Ölçeği*, *NEO-Kişilik Envanteri*, *Kişiler arası İlişkiler Envanteri*, *Michigan Alkolizm Tarama Testi*, *Madde Kötüye Kullanımı Tarama Testi*, *Çok Boyutlu Benlik Saygısı Envanteri*, *Aile Uyum ve Bağlılık Değerlendirme Skalası*, *Kariyer Karar Skalası*, *Kendini İfade Envanteri* ve/veya alt boyutları kullanılmış, bunlarla UYUM-Ü'nün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı korelasyonlar saptanmıştır. Örneğin Beck Kaygı ölçeği puanıyla UYUM-Ü'nün kaygı alt boyutu arasında durumluk kaygı için $r = .71$; sürekli kaygı için $r = .77$ olarak saptanmıştır. Depresyon alt boyutu içinse $r = .69$ olarak hesaplanmıştır (Korelasyon çizelgelerinin tamamı için bkz. Anton & Reed, 1991; Pinkney, 1992). Yine geçerlik çalışmalarında danışma servisinden yardım aldığını belirten 198 öğrenci ile 1146 örneklem grubu arasında alt ölçekler bazında anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Ayrıca, danışma servisinden yardım alan öğrencilerin çeşitli özelliklerine ilişkin yapılan bağımsız ölçümlerle UYUM-Ü'nün alt boyutları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişkiler saptanmıştır. Ölçek dörtlü likert tipi bir ölçek olup öğrenciler *Neredeyse Yanlış-Yanlıştan Kesinlikle Doğru* seçenekleri arasında kendilerini en iyi tanımlayan seçeneği işaretlemektedirler. Ortalama cevaplama süresi on beş-yirmi dakika arasında değişmektedir.

Araştırmada öncelikle, giriş kısmında belirtilen ihtiyaçlar dikkate alınarak böyle bir ölçeğe ulaşmak için gerekli literatür çalışmaları yapılmıştır. Kültürler arası uygunluk kriteri baz alınarak mevcut ölçek belirlenmiş, telif haklarını elinde bulunduran ve alanında oldukça saygın bir yere sahip olan *Psychological Assessment Resources* (ABD)

* Ölçek, Psychological Assessment Resources (16204 North Florida Avenue, Lutz, FL 33549, ABD) şirketinin özel izni ile uyarlanmıştır.

şirketiyle iletişime geçilerek karşılıklı yazışmalar sonucunda ölçeğin Türkiye koşullarına uyarlanmasıyla ilgili gerekli izinler alınmıştır. Bu kapsamda, ilgili şirkette yasal bir sözleşme de imzalanmıştır.

İŞLEMLER

Dilsel Eşdeğerlik Çalışması

Dilsel eşdeğerlik çalışması, hem her bir test maddesinin Türkçe'ye çevrilme işleminde bir hata olup olmadığını, hem de her test maddesinin ifade ettiği anlamı ne derece yansıttığını değerlendirmek amacıyla yapılmaktadır. Dilsel eşdeğerlik çalışmasında sırayla aşağıdaki işlemler yapılmıştır:

- a) **Çeviri süreci:** Öncelikle orijinal ölçek formu her iki dili çok iyi düzeyde bilen, alanında uzman yedi kişiye çevirtilmiştir. Bu çeviriler incelenerek geçici bir Türkçe form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu geçici form imzalanan yasal anlaşma gereği ilgili şirkete geri gönderilmiş, şirket doktora sonrası çalışmaları için ülkesinde (ABD) bulunan bir Türk uzmana ölçeği inceleyerek önerilerini araştırmacılara bildirmiştir. Bu öneriler de dikkate alınarak oluşturulan Türkçe form bir dil bilimci tarafından geri çeviri yöntemiyle tekrar İngilizce'ye çevrilmiştir.
- b) **Çevirinin değerlendirilmesi:** Bu formlar üzerinde yapılan çalışmalarla sorunlu görülen maddeler tekrar ele alınıp değerlendirilmiş ve nihai Türkçe forma ulaşılmıştır. Çeviri sürecinin tüm aşamaları boyunca her ifadenin anlam açısından Türkçe'de en iyi biçimde nasıl ifade edilebileceği ana kriter olarak alınmıştır. Bu çerçevede özellikle *intihar eğilimi*, *ailevi sorunlar* ve *maddede bağımlılık-kötüye kullanımı* alt boyutları başta olmak üzere kültürel nitelikler taşıyabilecek maddelerin üzerinde hassasiyetle durulmuştur.
- c) **Eşdeğerlik ve güvenirlilik çalışması:** Bu oluşturulan formlar İngilizce hazırlık sınıfı okuyan, eğitimlerini dört sene boyunca İngilizce olarak sürdüren ve bundan dolayı Türkiye koşullarında üst derece İngilizce düzeyine sahip, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi İngilizce Öğretmenliği Bölümü 4. sınıf öğrencilerinden araştırmacıların yeterlilik beklentileri doğrultusunda bölüm öğretim elemanları tarafından belirlenen 24 kişilik bir gruba üç hafta ara ile iki kez uygulanmıştır (Ölçek uyarlaması için bkz. Savaşır, 1994).

Bu iki uygulama arasında hem maddeler hem de alt ölçekler bazında korelasyon katsayılarına ve ilişkili grup t testi sonuçlarına bakılmıştır. Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayılarının anlamlı, ilişkili grup t testi sonuçlarının ise anlamlı olmaması beklenmektedir.

Geçerlik Çalışmaları

Her ne kadar başka dillerden standardize edilen ölçme araçları için yapı geçerliği bağlamında faktör analizi yapılması gerekmediğine dair tartışmalar olsa da (bkz. Ergin, 1995) araştırmacılar çalışma konusu ölçeğe ilişkin verileri faktör analize almayı uygun görmüşlerdir.

Çizelge 1. Öğrencilerin öğrenim alanlarına dağılımı

Cinsiyet	Bölüm						Toplam
	Eğitim Bilimleri	Orta Öğretim Fen-Mat	Orta Öğretim Sosyal	Yabancı Diller	Güzel Sanatlar		
Erkek	n	28	45	33	28	19	153
	%	18,3	29,4	21,6	18,3	12,4	100,0
Kız	n	36	38	17	55	51	197
	%	18,3	19,3	8,6	27,9	25,9	100,0
Toplam	n	64	83	50	83	70	350
	%	18,3	23,7	14,3	23,7	20,0	100,0

Uyum geçerliliği için ise, Kısa Semptom Envanteri (KSE)'nin somatizasyon, obsesif-kompulsif bozukluk, kişiler arası duyarlılık, depresyon, anksiyete bozukluğu, hostilite, fobik anksiyete, paranoid düşünceler, psikotizm, ek maddeler, rahatsızlık ciddiyeti indeksi, belirti toplamı indeksi ve semptom rahatsızlık indeksi alt boyutları; Hacettepe Kişilik Envanteri'nin aile içi ilişkiler, sosyal ilişkiler, nevrotik eğilimler alt boyutları ayrıca Beck Anksiyete Envanteri kullanılmıştır.

Güvenirlilik, faktör analizi ve geçerlik çalışmaları aynı dönemde, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölüm ve sınıflarında öğrenim gören 350 kişilik bir örneklem grubu üzerinde gerçekleştirilmiştir (bkz. Çizelge 1).

Güvenirlilik Çalışması

Güvenirlilik, bir test veya ölçme aracının ölçtüğü özelliği ne derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Tekin, 1993). Likert tipi ölçeklerin güvenirliliği ölçmek için kullanılan Cronbach Alfa katsayıları uyarlanan ölçeğin alt ölçekleri ve ölçek toplamı için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu katsayı ölçeği oluşturan maddelerin iç tutarlılığı ve homojenliği hakkında bilgi verir (Tezbaşaran 1996). Güvenirlilik katsayılarının, .60'ın üstünde olması yeterli gözükmektedir.

BULGULAR

Dilsel Eşdeğerliğe İlişkin Bulgular

İngilizce ve Türkçe formlardan aynı gruba uygulanmasından elde edilen korelasyon katsayıları ve ilişkili grup t testi sonuçlarının Çizelge 2'de verilmiştir.

Çizelge 2. Dilsel eşdeğerlik için ilişkili grup t testi Sonuçları

M	(n = 24) Karşılaştırma (sd:23)				M	(n = 24) Karşılaştırma (sd:23)				
	\bar{X}	Ss	t	r		\bar{X}	ss	t	r	
ÇALIŞMA BECERİLERİ	1	1.71	.81	-.44	.83***	2	1.96	0.91	1.00	.74***
		1.75	.79				1.83	0.76		
	10	2.50	1.18	1.36	.93***	11	1.46	0.66	1.66	.22
		2.37	1.10				1.21	0.51		
	19	1.59	.88	-.25	.43*	20	2.21	0.98	1.42	.72***
		.63	.82				2.00	0.93		
	28	2.41	1.10	.62	.57**	29	1.50	0.72	.81	.74***
		2.29	1.04				1.42	0.65		
	37	1.95	.91	1.22	.58**	38	2.25	1.15	1.24	.59**
		2.17	.92				2.00	1.02		
	46	2.71	.91	1.16	.72***	47	2.38	1.10	.19	.45*
		2.54	.98				2.33	0.96		
	55	1.83	1.04	1.24	.48*	56	1.83	0.87	-.25	.56**
		1.58	.88				1.88	0.85		
	64	1.17	.63	.000	.89***	65	2.42	0.93	1.28	.74***
		1.16	.63				2.25	0.79		
	73	2.96	1.12	1.81	.81***	74	2.00	1.02	-.81	.87***
		2.71	1.08				1.92	0.97		
	82	1.75	0.85	.000	.93***	83	1.63	0.65	-.70	.70***
		1.75	.79				1.71	0.81		
91	1.71	.86	1.41	.81***	92	1.38	0.58	-.33	.49*	
	1.58	.88				1.42	0.65			
100	1.83	.92	1.00	.89***	101	2.00	0.88	-.33	.76***	
	1.92	.88				2.04	0.91			
Toplam	24.13	6.46	1.26	.92***	Toplam	23.04	6.46	1.84	.88***	
	23.46	6.79				21.75	7.19			
KİŞİLER ARASI İLİŞKİLER	3	1.92	0.97	.30	.74***	4	1.63	0.88	1.55	.69***
		1.88	0.95				1.42	0.78		
	12	2.33	1.01	-.62	.43*	13	1.92	0.83	1.70	.85***
		2.46	0.83				1.75	0.90		
	21	2.21	1.02	.85	.49*	22	2.21	0.93	1.45	.53**
		2.04	0.86				1.96	0.81		
	30	1.83	0.92	-2.85**	.64**	31	1.67	0.87	-1.42	.71***
		2.25	0.74				1.88	0.99		
	39	2.00	1.02	.57	.73***	40	2.29	1.00	-1.16	.58**
		1.92	0.93				2.50	0.93		
	48	2.25	0.79	-.29	.79***	49	1.33	0.76	.57	.88***
		2.29	1.12				1.29	0.69		
	57	1.63	0.92	.62	.71***	58	1.79	0.83	.258*	.63**
		1.54	0.72				1.42	0.83		
	66	1.75	1.03	-.30	.76***	67	1.72	0.86	.62	.70**
		1.79	0.93				1.63	0.82		
	75	1.88	1.08	1.68	.28	76	2.00	0.88	.000	.75***
		1.50	0.66				2.00	0.98		
	84	1.67	0.70	-.33	.66***	85	1.29	0.69	1.41	.53**
		1.71	0.81				1.50	0.78		
93	1.67	0.82	1.77	.65**	94	1.83	0.87	-.25	.56**	
	1.96	1.04				1.88	0.85			
102	1.96	0.95	-.81	.89***	103	1.46	0.88	.70	.75**	
	2.04	1.08				1.38	0.71			
Toplam	23.08	5.31	-.42	.83***	Toplam	21.13	5.29	.85	.84**	
	23.38	6.08				20.58	6.01			

KAYGI

DEPRESYON

Çizelge 2 - devam

M	(n = 24)		Karşılaştırma (sd:23)		M	(n = 24)		Karşılaştırma (sd:23)			
	\bar{X}	ss	t	R		\bar{X}	ss	t	r		
ESLEKİ/KARİYER SORUNLARI	5	3.13 2.71	0.85 1.04	3.50**	.83***	6	0.81 0.79	0.28 0.61	-.29	.57*	
	14	1.71 1.58	0.91 0.93	1.81	.93***	15	1.21 1.25	0.66 0.61	-.44	.73***	
	23	2.58 1.92	1.25 1.02	3.11**	.59**	24	1.42 1.29	0.50 0.69	1.00	.51*	
	3	1.58 1.33	0.97 0.87	1.24	.43**	33	1.17 1.13	0.64 0.61	1.00	.95***	
	41	1.67 1.71	0.70 0.81	-.33	.66***	42	1.21 1.17	0.51 0.48	.57	.74***	
	50	1.96 1.71	1.20 1.23	2.77*	.93***	51	1.04 1.13	0.20 0.34	1.00	-.08	
	59	1.67 1.75	0.76 1.07	-.46	.58**	60	1.08 1.29	0.28 0.75	1.74	.70***	
	68	1.50 1.29	0.88 0.86	2.46*	.89**	69	1.08 1.29	0.28 0.62	2.46*	.84***	
	77	1.21 1.21	0.41 0.59	.00	.35	78	1.33 1.08	0.76 0.41	1.54	.18	
	86	1.58 1.33	0.93 0.87	1.54	.61**	87	1.21 1.21	0.66 0.66	.00	.80***	
	95	1.54 1.54	0.72 0.59	.00	.61**	96	1.08 1.04	0.28 0.20	.57	-.06	
	104	1.33 1.42	0.56 0.78	-.70	.62***	105	1.29 1.42	0.86 0.83	1.00	.74***	
	Toplam	21.79 19.67	6.78 7.46	3.63**	.93***	Toplam	14.33 14.58	2.12 3.06	-.62	.77***	
	MADDE KÖTÜYE KULLANIMI	7	1.46 1.46	0.72 0.66	.00	.73***	8	2.00 1.92	0.83 0.83	.46	.44*
		16	1.21 1.25	0.51 0.61	-.44	.67***	17	2.58 2.63	0.88 0.92	-.20	.39
		25	1.29 1.25	0.69 0.53	.25	.77***	26	1.63 1.92	0.65 0.72	1.90	.40
34		1.25 1.13	0.74 0.45	1.81	.95***	35	2.04 2.13	0.86 0.85	-.57	.65**	
43		1.17 1.25	0.48 0.61	1.00	.74***	44	1.92 1.88	0.88 0.90	.29	.70**	
52		1.13 1.21	0.45 0.51	1.00	.64**	53	2.42 2.33	1.10 1.17	.70	.87**	
61		1.13 1.33	0.34 0.70	2.46*	.92***	62	1.46 1.54	0.78 0.83	-.70	.74**	
70		1.21 1.13	0.51 0.45	1.00	.64**	71	1.46 1.42	0.59 0.65	.33	.50*	
79		1.04 1.17	0.20 0.38	1.37	-.09	80	2.00 2.29	0.88 1.00	-1.57	.54**	
88		1.13 1.04	0.61 0.20	1.00	1.00***	89	2.25 1.96	0.79 0.75	1.90	.53**	
97		1.21 1.04	0.51 0.20	2.14*	.75***	98	1.42 1.42	0.78 0.72	.00	.77***	
106		1.17 1.04	0.48 0.20	1.83	.81***	107	1.50 1.29	0.66 0.62	2.01	.69***	
Toplam		14.38 14.42	1.71 1.41	-.17	.71***	Toplam	22.67 22.71	3.91 4.02	-.08	.79***	

İNİTİHAR EĞİLİMİ

BENLİK SAYGISI

Çizelge 2 - devam

M	(n = 24)		Karşılaştırma (sd:23)	
	\bar{X}	ss	t	r
9	1.54	0.83	-1.16	.72***
	1.71	1.00		
18	1.96	1.04	1.16	.75***
	1.79	0.93		
27	1.71	0.91	.81	.37
	1.54	0.88		
36	1.63	0.71	.78	.21
	1.46	0.93		
45	1.54	0.78	-.37	.79***
	1.58	0.88		
54	1.21	0.51	-.90	.49*
	1.33	0.76		
63	1.42	0.83	1.14	.77***
	1.29	0.69		
72	2.04	1.04	.23	.60**
	2.00	0.98		
81	2.38	1.24	2.00	.77***
	2.04	1.16		
90	1.29	0.55	.70	.55**
	1.21	0.66		
99	1.92	0.83	1.77	.53**
	1.63	0.82		
108	1.13	0.45	-1.16	.40*
	1.29	0.75		
Toplam	19.75	4.79	1.10	.78***
	18.88	6.14		

* p<.05; ** p<.01; *** p<.001

Yapılan analizler sonucunda uyarlanan ölçeğin tüm alt boyutları ile maddelerinin büyük çoğunluğunun dilsel eşdeğerliğe sahip olduğu anlaşılmıştır.¹ Sorunlu olan maddelerin hem çevirileri tekrar gözden geçirilmiş, hem de diğer analizlerde sorunlarının çözülüp çözülmediği irdelenmiştir.

Geçerliğe İlişkin Bulgular

Yapı geçerliliğini belirlemek üzere Faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Öncelikle çalışma grubunu oluşturan öğrencilerden elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığını saptamak amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's testleri uygulanmıştır. KMO testi sonucu .821 Bartlett testi sonucu ise 24157,984 (p<.001) bulunmuştur. Bu durum örneklem büyüklüğünün yeterli, verilerin dağılımının uygun olduğunu göstermektedir.

¹ İlişkili grup t testinde sorunları olan maddeler şunlardır: 5., 23., 30., 58., 68., 69., 97. Korelasyon analizi sonuçlarına göre sorunlu olan maddeler: 11., 17., 21., 26., 27., 51., 75., 77., 78., 79., 96. Her iki analiz için ikisinde de sorunlu gözükken madde veya alt boyut bulunmamıştır.

Faktörleri daha belirgin bir şekilde ayrıştırabilmek amacıyla temel bileşenler analizi ve Kaiser normalleştirme ile varimax rotasyon işlemleri yapılmıştır.

Çizelge 3. Ölçeğin faktör yapısı (n = 350)

Faktör	Alboyut	M	Rotasyon Sonrası Faktör Yüklü	Communality	Faktör	Alboyut	M	Rotasyon Sonrası Faktör Yüklü	Communality	
Faktör 1	Kaygı	83	.59	.56	Faktör 3	Madde Bağlılığı/ Kötüye Kullanımı	88	.76	.80	
		20	.55	.48			52	.76	.84	
		101	.54	.53			61	.75	.80	
		47	.53	.46			70	.73	.79	
		38	.53	.52			43	.72	.76	
		74	.52	.46			79	.72	.73	
		2	.48	.40			16	.71	.75	
		92	.46	.49			97	.68	.66	
		56	.46	.46			106	.67	.65	
		29	.44	.39			34	.65	.64	
	65	.42	.42	25	.56	.50				
	11	.41	.34	7	.44	.31				
	Faktör 4	Kişiler-Arası İlişkiler	48	.53	.55	Faktör 4	İntihar Eğilimi	42	.65	.74
			12	.60	.40			24	.62	.59
			93	.47	.43			69	.61	.72
30			.46	.45	15			.61	.64	
84			.42	.47	51			.55	.53	
75			.41	.43	33			.55	.57	
57			.41	.45	78			.52	.45	
21			.39	.40	6			.55	.47	
66			.39	.53	60			.53	.53	
102			.38	.47	96			.50	.37	
Faktör 5	Depresyon	3	.37	.39	Faktör 5	Ailevi Sorunlar	105	.48	.35	
		39	.35	.44			87	.47	.55	
		94	.52	.58			63	.66	.74	
		67	.51	.52			36	.64	.57	
		22	.42	.47			81	.58	.57	
		85	.38	.59			54	.58	.52	
		76	.37	.53			18	.56	.52	
		49	.34	.50			108	.55	.54	
		58	.32	.55			90	.55	.55	
		4	.31	.29			45	.53	.48	
13	.30	.36	27	.51	.49					
103	.30	.28	9	.49	.45					
40	.29	.23	72	.45	.40					
31	.28	.38	99	.37	.45					

3 – devam

Faktör	Altboyut	M	Rotasyon Sonrası Faktör Yüklü	Communality	Faktör	Altboyut	M	Rotasyon Sonrası Faktör Yüklü	Communality				
Faktör 2	Kariyer/Meslek Sorunları	68	.73	.67	Faktör 6	Benlik Saygısı	89	.57	.43				
		50	.70	.64			35	.57	.44				
		59	.66	.60			8	.56	.44				
		14	.66	.58			107	.53	.55				
		32	.65	.61			62	.53	.46				
		86	.64	.58			71	.52	.47				
		23	.62	.54			98	.50	.51				
		77	.56	.59			26	.49	.30				
		5	.53	.26			80	.40	.30				
		104	.43	.60			44	.36	.39				
		41	.38	.46			17	.31	.14				
		95	.36	.40			53	.23	.20				
		Çalışma Becerileri	Çalışma Becerileri	64			.61	.66	Faktör 2	Çalışma Becerileri	19	.50	.52
				55			.59	.58			46	.49	.42
91	.57			.55	73	.46	.35						
100	.54			.65	10	.44	.44						
1	.53			.49	82	.43	.45						
28	.53			.49	37	.41	.42						

Bu analiz sonucunda özdeğerleri 2'nin üzerinde olan ve toplam varyansın %50,67'sini açıklayan altı faktör bulunmuştur. *Kaygı, Depresyon, Kişiler Arası İlişkiler, İntibar Eğilimi* alt boyutları ile *Çalışma Becerileri* ve *Kariyer/Meslek Sorunları* aynı faktörlerden yük almışlardır. Tüm diğer alt boyutlar ise ayrı ayrı faktörler altında toplanmışlardır (Bkz. Çizelge 3 ve Çizelge 4).

Çizelge 4: Faktörlerin özdeğerleri ve açıkladıkları varyans miktarları

Faktör	Özdeğer	Açıklanan Varyans Miktarı	
		%	Yığılmış %
Faktör 1	29,76	27,55	27,55
Faktör 2	7,73	6,64	34,19
Faktör 3	6,92	6,41	40,6
Faktör 4	4,58	4,24	44,84
Faktör 5	4,07	3,77	48,61
Faktör 6	2,22	2,06	50,67

UYUM-Ü'nün uyum geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla, Kısa Semptom Envanteri (KSE), Beck Anksiyete Envanteri ve Hacettepe Kişilik Envanteri'nin bazı alt ölçekleri arasındaki korelatif ilişkilere bakılmıştır.

Çizelge 5. Uyum ölçeği üniversite formu'nun kısa semptom envanteri ile korelasyon katsayıları

	KSE Altı Boyutları	UYUM-Ü - Kaygı	UYUM-Ü - Depresyon	UYUM-Ü - İntihar Eğilimi	UYUM-Ü - Madde Kötüye Kullanımı	UYUM-Ü - Ailevi Sorunlar	UYUM-Ü - Çalışma Becerileri	UYUM-Ü - Kişiler Arası Sorunlar	UYUM-Ü - Kariyer/Meslek Sorunları	UYUM-Ü - Benlik Saygısız Sorunları	UYUM-Ü - Toplam
n=28	KSE- RC	.82***	.75***	.18	.31	.68***	.23	.66***	.53**	.36	.85***
	KSE- BTİ	.75***	.63***	.25	.21	.48**	.23	.55**	.61**	.49**	.76***
	KSE- SRİ	.64***	.66***	.07	.32	.69***	.21	.63***	.29	.20	.71***
	KSE- EM	.64***	.79***	.30	.41*	.65***	.34	.69***	.39	.26	.79***
	KSE- DP	.82***	.78***	.120	.23	.71***	.22	.72***	.45*	.53**	.86***
	KSE- AB	.80***	.69***	.23	.14	.70***	.10	.68***	.49*	.32	.78***
	KSE- HO	.79***	.74***	.12	.45*	.49**	.38*	.63***	.33	.21	.75***
	KSE- FA	.69***	.59**	.16	.15	.56**	.11	.54**	.41*	.21	.66***
	KSE- PD	.70***	.61**	.26	.35	.49*	.07	.61**	.49**	.21	.70***
	KSE- SO	.70***	.66***	.03	.34	.44*	.37	.51**	.51**	.30	.72***
	KSE- OK	.51**	.45*	.13	.20	.49***	.12	.28	.64***	.38*	.60**
n=36	KSE- PS	.74***	.62***	.19	.19	.63***	.19	.59**	.52**	.27	.75***
	KSE- KD	.56**	.45*	.00	.19	.72***	.13	.43*	.40	.33	.62***
	BAÖ	.59***	.54**	.48**	.18	.52**	.47**	.52**	.37*	.41*	.61***
n=53	HKE- Aİ	.19	-.09	-.18	.01	.76***	-.01	-.13	.00	-.07	-.22
	HKE- Sİ	-.20	-.25	-.142	.05	-.14	-.27	-.39**	-.33*	-.55***	-.43**
	HKE- NE	-.49***	-.24	-.01	.07	.01	-.14	-.17	-.30*	-.43**	-.33*

* p<0.05, **p<0.01, ***p<0.001

RC: Rahatsızlık Ciddiyet, İndeksi BTİ: Belirti Toplamı İndeksi SRİ: Semptom Rahatsızlık İndeksi EM: Ek Maddeler DP: Depresyon, AB: Anksiyete Bozukluğu, HO: Hostilite, FA: Fobik Anksiyete, PD: Paranoid Düşünceler, SO: Somatizasyon, OK: Obsesif Kompulsif Bozukluk, PS: Psikotizm, KD: Kişiler arası Duyarlılık, BAÖ: Beck Anksiyete Ölçeği, Aİ: Aile içi İlişkiler, Sİ: Sosyal İlişkiler, NE: Nevrotik Eğilimler

Çizelge 5'te de görüleceği gibi, UYUM-Ü'nün pek çok alt boyutunun, KSE'nin ilgili alt boyutları ile yüksek derecede ilişkili olduğu saptanmıştır. Sözgelimi, KSE depresyon alt boyutu ile UYUM-Ü'nün depresyon alt boyutu arasında p<.001 düzeyinde ($r = .780$); kaygı alt boyutları arasında p<.001 düzeyinde ($r = .800$); KSE'nin kişiler arası duyarlılık alt boyutu ile UYUM-Ü'nün kişiler arası sorunlar alt boyutu arasında p<.05 düzeyinde ($r = .433$) istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Diğer taraftan Beck Anksiyete Envanteri'nden elde edilen puanla, UYUM-Ü'nün kaygı alt boyutu puanı arasında p<.001 ($r = .587$) düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Ayrıca, BDE anksiyete alt boyutuyla UYUM-Ü'nün kaygı ile sıkı ilintileri olan depresyon ($r = .537$), intihar eğilimi ($r = .477$) gibi alt ölçekleri arasında p<.01 düzeyinde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Hacettepe Kişilik Envanteri'nin Aile içi İlişkiler alt boyutu ile UYUM-Ü'nün ailevi sorunlar alt boyutu arasında p<.001 ($r = -.763$) düzeyinde anlamlı bir ilişki sap-

tanmıştır. HKE'nin sosyal ilişkiler alt boyutu ile UYUM-Ü'nün kişiler arası ilişkileri alt boyutu puanları arasında $p < 0.001$ ($r = -.388$) düzeyinde; HKE'nin nevroitik eğilimler alt boyutu ile UYUM-Ü'nün kaygı alt boyutu arasında $p < 0.001$ ($r = -.492$) düzeyinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Güvenirliğe İlişkin Bulgular

Ölçeğin hem tümü için, hem de alt boyutlar bazında elde edilen güvenilirlik katsayıları (Cronbach Alpha) Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. Ölçek ve alt boyutları için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayıları

Ölçek- Alt Boyutlar	Cronbach Alpha
Ölçek	,95
Kaygı	,84
Depresyon	,80
İntihar eğilimi	,83
Madde kötüye kullanımı	,82
Benlik saygısı	,75
Kişiler arası ilişkiler	,75
Ailevi sorunlar	,83
Çalışma becerileri	,79
Kariyer/meslek sorunları	,86

SONUÇ

Yapılan bütün bu analizler ölçeğin Türkiye koşullarında kullanılabilen, dilsel eşdeğerliğe sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu göstermektedir. Bu ölçek, bu haliyle üniversite öğrencilerinin psikolojik sorunlarını taramak için yapılacak alan çalışmalarında güvenilir bir şekilde kullanılabilir. Araştırmacılar ölçeğin orijinal formunda olduğu için başta üniversitelerin psikolojik danışma birimleri olmak üzere profesyonel ruh sağlığı hizmeti veren herkes tarafından kullanılması amacıyla bir ileriki aşama olarak norm çalışmalarını yürütmektedirler.

KAYNAKLAR

Anton, W.D., & Reed, J. R. N. (1991). *College adjustment scales: Professional manual*. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.

Bauman, S., & Lenox, R. (2000). A psychometric analysis of a college counselor center intake checklist. *Journal of Counseling Psychology*, 27, 454-459.

Brener, N. D., Sabur-Hassan, S., & Cohen-Barries, L. (1999). Suicidal ideation among college students in the United States. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 67, 1004-1008.

D'Zurilla, T. J., & Sheedy, C. F. (1991). Relation between social problem-solving ability and subsequent level of psychological stress in college students. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 841-846.

- Ekşi, H. (2001). *Başaçıkma, dini başaçıkma ve ruh sağlığı arasındaki ilişki üzerine bir araştırma: Eğitim, ilahiyat ve mühendislik fakültesi öğrencilerinin karşılaştırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Ergin, D.Y. (1995). Ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7, 125-148.
- Heiligenstein, E. Guenther, G., Hsu, K., & Herman, K. (1996). Depression and academic impairment in college students. *Journal of American College Health*, 45 (2), 59-64.
- Johnson, R. W., Ellison, R. A., & Heikkinen, C. A. (1989). Psychological symptoms of counseling center clients. *Journal of Counseling Psychology*, 36, 110-114.
- Kulaksızoğlu, A. (1998). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Pinkey, J. W. (1992). Inventory of college adjustment scales. *Measurement & Evaluation in Counseling & Development*, 25, 42-45.
- Sandberg, D. A., & Lynn, S. J. (1992). Dissociative experiences, psychopathology and adjustment, and child and adolescent maltreatment in female college students. *Journal of Abnormal Psychology*, 101, 717-723.
- Savaşır, I. (1994). Ölçek uyarlamasındaki sorunlar ve bazı çözüm önerileri. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9 (33), 27-32.
- Steinberg, L. (1993). *Adolescence* (3rd ed.). Boston: McGraw- Hill.
- Tan, H. (1992). *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Tekin, H. (1993). *Eğitimde ölçme ve değerlendirme*. Ankara: Yargı.
- Tezbaşaran, A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*., Ankara: Türk Psikologlar Derneđi Yayınları..
- Yörükoğlu, A. (1996). *Gençlik çağı ruh sağlığı ve ruhsal sorunları*. İstanbul: Özgür Yayınları.

EK. ALT BOYUTLAR VE İÇERDİKLERİ BAZI ÖRNEK MADDELER

<i>Alt Boyutlar</i>	<i>Örnek Maddeler</i>
Kaygı	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çoğu zaman kendimi gergin hissederim. 2. Son zamanlarda dikkatimi toplamakta zorluk çekiyorum. 3. Son zamanlarda kolay sinirlenir oldum. 4. Başkalarını rahatsız etmeyen şeyler beni endişelendirir.
Depresyon	<ol style="list-style-type: none"> 1. Son zamanlarda pek iştahım yok. 2. Çoğu sabahları sakin ve dinlenmiş uyanıyorum. 3. Son zamanlarda sadece günümü geçirebilmek bile beni zorlayan bir iş haline geldi. 4. Kederli düşünceler geceleri beni uyutmuyor.
İntihar Eğilimi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yaşamak için hiçbir amacım yok. 2. Kafam intihar düşünceleri ile dolu. 3. Hayatımı nasıl sona erdireceğime ilişkin planlar yapıyorum. 4. Artık hayatla başedemiyorum.
Madde Bağımlılığı ve Kötüye Kullanımı	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alkole/uyuşturucuya çok para harcıyorum. 2. Sorunlarımla baş etmek için alkol/uyuşturucu kullanıyorum. 3. Başkaları benim uyuşturucuyla ya da alkolle bir sorunum olduğu inancındalar. 4. Uyuşturucu ve alkol kullanmaktan dolayı suçluluk duyuyorum.
Benlik Saygısı	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kendimden memnunum. 2. Yargılarıma güvenirim. 3. Yaşamımın bu evresinde başarılı biri olduğuma inanıyorum. 4. İhtiyacım olan şeyleri istemekten korkarım.
Kişiler arası İlişkiler	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çevremdekiler benden farklı şeylere önem verirler. 2. Yakın ve memnun edici ilişkilerim var. 3. Başkalarıyla aynı fikirde olmaktan çok farklı fikirdeyimdir. 4. Öfkem yüzünden sık sık tartışmaya girerim
Ailevi Sorunlar	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anne-babamla konuşmaktan kaçınırım. 2. Ailem beni anlamıyor. 3. Bizim evde ne olacağı belli olmaz. 4. Ailem hayatımı yönetmeye çalışıyor.
Çalışma Becerileri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Çalışırken dikkatimi toplamakta zorlanıyorum. 2. Çalışmaya hiç vakit bulamıyorum. 3. Kendimi sınavlara nadiren hazır hissederim 4. -Bir sınava girdiğimde bildiklerimi unutuyorum.
Kariyer/Meslek Sorunları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bir meslek/kariyer seçmek için kendimi daha iyi tanımaya ihtiyacım var. 2. İlgimi çeken bir meslek/kariyer bulamadığım için endişeliyim. 3. Gelecek için planlarımın olmayışından memnun değilim. 4. Meslek/kariyer seçiminde neler yapmam gerektiğini bilmiyorum.